

Знищення у 2004 році озброєнь у м. Мурамв'я (Бурунді) після офіційного ініціювання процесів роззброєння та реінтеграції під егідою ООН, миротворчі сили якої стали лауреатом Нобелівської премії миру 1988 року

GoodWeave є система сертифікації споживчих товарів, створених без застосування дитячої праці.

На думку Норвезького Нобелівського комітету, мужність Кайлаша Сат'ярти проявилася також у підтриманні традицій Ганді, лідерстві в різних формах протестів і демонстраціях. Окремо було відзначено особистий внесок лауреата в ухвалення міжнародних документів щодо захисту прав дітей. Так, завдяки зусиллям Сат'ярти Міжнародна організація праці (МОП) 2000 року ухвалила Конвенцію про заборону та негайні дії щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці.

Окрім Нобелівської премії миру, він отримав низку інших нагород, зокрема Аахенську міжнародну нагороду миру (1984 р.), нагороду ім. Роберта Кеннеді, медаль Рауля Валленберга, приз «Захисник демократії» (протягом 1990 – 2000 рр.).

Нинішня перемога громадян Індії та Пакистану, вважає Норвезь-

кий Нобелівський комітет, є досить важливим фактом в історії вручення Нобелівської премії миру, адже Малала Юсуфзай і Кайлаш Сат'ярти, будучи послідовниками ісламу

та індуїзму, присвячують своє життя спільній справі боротьби з використанням дитячої праці у світі та реалізації єдиної мети – ідеї миру та толерантності.

Мандрі закапелками пам'яті

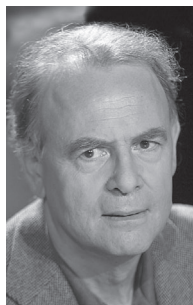

Ярослав ГОЛОБОРОДЬКО, завідувач кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін Херсонської академії неперервної освіти, доктор філологічних наук, професор

Коли 9 жовтня визначилося, що нобеліантом-2014 у царині художньої літератури став Патрік Модіано (Patrick Modiano), одразу підспудно зринуло закономірне й, можливо, у чомусь провокативне запитання: а якою мірою постать цього письменника є відомою, значущою, визнаною у пан'європейському та світовому вимірі? Відповісти на нього спробуємо предметно – мовою фактів.

Київський часопис «Всесвіт», представляючи в другому числі 1989 року Патріка Модіано, який народився 30 липня 1945 року в Булонь-Біанкурі (одне з паризьких передмість), підкреслив, що це один з найпопулярніших сучасних французьких прозаїків і володар найпрестижніших французьких національних премій. Свою першу книжку – «3 найвіддаленішого забуття» («*Du plus loin de l'oubli*», 1966) Патрік Модіано написав у 21 рік. За роман «Площа Зірки» («*La Place de l'Étoile*», 1968), створений письменником у 23 роки, він відзначений двома літературними нагородами – премією імені Роже Нім'є та премією Фенедона. У 30 років Патрік Модіано вже був автором 5 романів і кіносценарію «Лакомб Люсьєн» («*Lacombe Lucien*», 1974), за яким кінорежисер і продюсер Луї Маль на знімальних майданчиках голлівудської кінокомпанії «20th Century Fox» поставив однойменний фільм. За роман «Бульварне кільце» («*Les Boulevards*

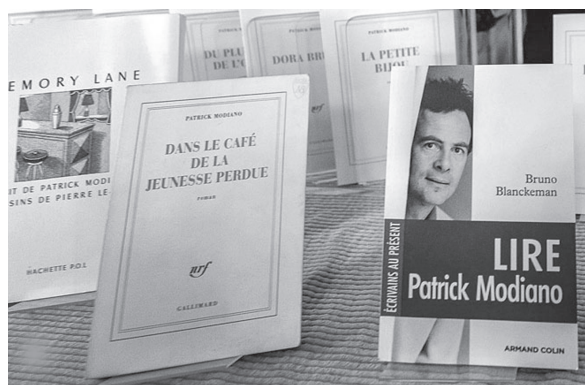
de ceinture», 1972) він отримав Велику премію Французької академії, а за роман «Вулиця темних крамниць» («*Rue des boutiques obscures*», 1978) відзначений Гонкурівською премією. За його книжками «Сумна вілла» («*Villa triste*», 1975), «Такі славні хлопці» («*De si braves çons*», 1982), «Неділі в серпні» («*Dimanches d'août*», 1986), «У добру путь» («*Von voyage*», 2003) поставлено художні фільми. 1984 року він отримав літературну премію князя Монакського за літературний доробок, 2000 року відзначений Гран-прі з літератури імені Поля Морана, а 2010-го – премію Чіно дель Дука розміром у 300 тисяч євро, яка присуджується за гуманістичну спрямованість творчості і якою нагороджувалися Алехо Карпент'єр, Хорхе Луїс Борхес, Жоржі Амаду, Вацлав Гавел, Маріо Варгас Льяоса, Мілан Кундера.

Патрік Модіано

Наразі Патрік Модіано – автор 26 прозових книжок. Оглядаючи його численні романи, неначе само собою виникає запитання: а чим вони, власне, вирізняються серед прозових текстів його сучасників? Кажучи по-літературознавчому, що становить їхні атрибутивні ознаки?

У романах Модіано доволі докладно прописано географічний контекст, у якому живуть його персонажі й складаються події. Таким геоконтекстом зазвичай виступає міське середовище. Письменник змальовує місця й міста, котрі він добре знає та відчуває, – Ніццу, Ансі/Аннесі (це місто на сході Франції називають по-різному, послуговуючись однією з цих форм), Женеву, Лондон і, звісно, Париж. Персонажі Модіано блукають численними вуличками, авеню, проспектами, бульварами, спілку-

52

ються в кав'ярнях, барах і ресторанах, мешкають у готелях і на віллах, заходять у кінотеатри, мандрують різними станціями метро. Й усі ці урбаністичні картинки супроводжуються власними топонімічними назвами й описом топонімічних особливостей. Письменнику важливо, щоб можна було внутрішнім зором уявити, побачити, «пережити» ті місця, що їх він деталізовано відтворює у своїх творах.

Місія основного геоконтексту в романах Патріка Модіано належить, безперечно, Парижу з його міськими й приміськими зонами. Париж – це реальний і фізично відчутний міфополіс у всій його творчості. Долі персонажів Модіано майже завжди знаково переплітаються з міфореальністю Парижа. Романні постаті або проводять своє життя в мегаполісній стихії Парижа, або мріють вирватися з свого провінційного закутку з надією знайти в Парижі свою долю, або сподіваються втекти з цього столичного міста, яке завдало їм особистісно-психологічних травм. Париж у Модіано незмінно зображується у психологізованих тонах і барвах. Це – полісфатум, котрий притягує, манить, відштовхує. Париж не приносить його персонажам того, що невибагливо й дещо тривіально зашифровано у вислові «людське щастя», проте в цьому місті дійові особи переживають найглибші й найсокровенніші емоції та почуття, які надовго залишаються, прописуються в їхній свідомості.

Хоча в романістиці Патріка Модіано дбайливо прописано конкретику міських пейзажів і подієві порухи персонажів, це зовсім не означає, що в його текстах усе прояснюється до кінця. Більше того, спостерігається примітна закономірність: чим докладніше конкретизується геоландшафт і речовий простір його романних текстів, тим непроясненішими стають їхні фабульні лінії і психологічні колізії. У романі «Неділі в серпні» так і не з'ясовується, що все-таки сталося з коханою персонажа-оповідача – Сільвією, яку разом із діамантом «Південний хрест» викрадають у автівці двоє шахраїв і подальша

можлива доля якої окреслюється лише у вигляді обережних припущень. У романі «Незнайомки» («*Des inconnues*», 1999), що складається з трьох монологічних частин, одна з нараторок, викладаючи історію свого близького знайомства з напівзагадковим чоловіком на ім'я Гі Венсан,

наприкінці розповіді повідомляє про його так само напівзагадкову смерть. Чим займався цей самий Гі та як він помер (чи радше загинув), у монолозі не з'ясовується, бо це письменникові не так і важливо, позаяк уся сутність кожного з монологів (а вони суто жіночі) – у викладанні жіночих історій, об'єднаних непроясненістю, недомовленістю, врешті незавершеністю фабульних ситуацій.

Персонажі Патріка Модіано, неначе загіпнотизовані чи закодовані, переймаються, власне, однією-єдиною наскрізною проблемою – з'ясуванням того, що з ними чи з близькими їм людьми відбувалося раніше – у віддаленому й не дуже минулому. Інакше кажучи, головні герої його романів обстежують, обсервують свою особисту історію чи передісторію. Вони неквапливо й флегматично, але разом з тим несхибно крок за кроком відновлюють послідовність реальних чи ймовірних подій, криво пов'язаних із сюжетами їхньої долі. Персонажі Модіано згадують слайди свого дитинства, як це відбувається в романі «Пом'якшення виroku» («*Remise de peine*», 1988), розслідують обставини власного

життя, котре вони втратили, як у «Вулиці темних крамниць», дошукуються до реальної історії своєї втраченої матері, як у романі «Маленька Перлина» («*La Petite Bijou*», 2001). Вони відшукують знаки й залишкові сліди життя своїх рідних, мандрують закапелками своєї пам'яті, відкривають і коментують окремі перипетії своєї життєвої історії. Вони занурені в глибинні файли людського існування – і постійно стикаються з неможливістю до кінця «прочитати», «простудіювати» ці файли, оскільки завжди є те, що зникає, щезає, вислизає з поля уваги, розчиняється у безнадійно швидкоплинному життєвому потоці.

Не можна не виокремити ще одну атрибутивну рису-якість романістики Патріка Модіано. Це його незмінне внутрішнє несприйняття нацизму як способу мислення й стилю життєповедінки. Цим несприйняттям озвучені його перші романи – «Площа Зірки», «Нічна варта» («*La Ronde de nuit*», 1969), «Бувварне кільце», воно пробивається-проривається й у таких пізніших текстах, як «Сімейна хроніка» («*Livret de famille*», 1977) і «Пом'якшення виroku». В останньому вустах одного з персонажів дається недвозначно різка й категорична оцінка тим фігурантам цього роману, хто «від великих афер на чорному ринку» дійшов «до співпраці з німецькою поліцією». У цьому контексті стають цілком зрозумілими смислові відтинки формулювання Нобелівського комітету, згідно з яким головний літературний приз року дістався Патріку Модіано: «За мистецтво пам'яті, завдяки якому він виявив найнезбагненніші людські долі й розкрив життєвий світ людини часів окупації».

Музей Альфреда Нобеля